

99
FI

FACTS

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Turvallinen kunnossapito maataloudessa

Maatalous on työtapaturmien kannalta yksi vaarallisimmista aloista. Muun kuin kuolemaan johtavan työtapaturman riski on maataloustyöntekijöillä 1,7-kertainen keskiarvoon verrattuna ja kuolemaan johtavan työtapaturman riski kolminkertainen.

Maatalous on EU27:ssä perhe- ja yrittäjävaltaista, sillä suurimman osan maataloustyöstä tekee maatilan omistaja perheeseen. Yhdeksän kymmenestä maataloustyöntekijästä (89 prosenttia) on perheenjäsen. (1) Vuonna 2007 noin 78 prosenttia viljelijöistä teki työt yksin perheenjäsenen ja kiireisinä aikoina palkatun tilapäistyövoiman avustamina. (2)

Itsenäinen ammatin harjoittaminen ja se, että tilat ovat usein perheyriyksiä, ovat työterveyden ja -turvallisuuden kannalta haaste.

Kunnossapitotyöt maataloudessa

Maatalouden kunnossapitotyöt ovat hyvin vaihtelevia. Niitä ovat esimerkiksi:

- koneiden, laitteiden ja ajoneuvojen kunnossapito ja korjaus
- pihapiirin ja rakennusten kunnossapito
- siilojen, lietalantasäiliöiden ja viljasäiliöiden kunnossapito
- sähköasennusten kunnossapito
- kuivatus- ja kastelujärjestelmien kunnossapito
- päällystettyjen ja päällystämättömien teiden kunnossapito.

Vaarat maatalouden kunnossapitotöissä

Koska maatalouden kunnossapitotyöt ovat niin monimuotoisia, niihin liittyy monia erilaisia vaaroja, esimerkiksi:

- koneiden kunnossapitoon liittyvät mekaaniset vaarat, kuten ruhjoutuminen, laitteistoon sotkeutuminen ja korkeapaineiset nestesuihkut
- sähkövaarat käytettäessä viallisia laitteita, huollettaessa sähköasennuksia ja -laitteita tai korjattaessa rikkoutuneita sähköaitoja
- lämpövaarat käytettäessä hitsaus- tai lämmityslaitteita kunnossapitotöissä tai huollettaessa laitteita, joissa on kuumia pintoja tai käyttönesteitä
- kemialliset vaarat, jotka liittyvät vaarallisten aineiden käyttöön kunnossapitotöissä tai vaarallisia aineita sisältävien laitteiden kunnossapitoon
- palo- tai räjähdysvaara huollettaessa vaarallisia ja räjähtäviä aineita sisältäviä tiloja tai laitteita, kuten säiliöitä ja siiloja tai polttoainesäiliöitä
- biologiset vaarat huollettaessa biologisten aineiden saastuttamia laitteita, lantialietesäiliöitä, oja ja viemäriakenteita
- ergonomiset vaarat, kuten hankalat asennot ja huonosti suunnitellut työvälineet
- työskentely ahtaissa tiloissa.

(1) Eurostat, *Agricultural statistics: Main results 2007-08*, Eurostat pocketbook, 2009 edition (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-ED-09-001/EN/KS-ED-09-001-EN.PDF).

(2) Eurostat, *Farm structure, statistics explained* (maaliskuu 2010) (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Farm_structure).

Työterveyslaitoksen (Suomi) luvalla

Yleisimmät maatalouden kunnossapitotöihin liittyviin tapaturmiin vaikuttavat tekijät

Yleisimmät tapaturmiin vaikuttavat tekijät ovat:

- työskentely yksin
- suojainten puute
- taloudelliset rajoitukset, aikapula ja väsymys
- tiedostamisen, koulutuksen tai tiedon puute
- alihankinta.

Ennalta ehkäisevät toimet

- Pyri poistamaan vaaratekijät.
- Jollei vaaratekijöitä voida kokonaan poistaa, pyri pienentämään niitä noudattamalla turvallisia työmenetelmiä.
- Käytä asianmukaisia laitteita, myös henkilönsuojaimia.
- Älä koskaan suorita tehtävää, johon et ole pätevä.

Koneiden ja ajoneuvojen kunnossapito

Noudata koneiden kunnossapito- ja huoltotöissä turvallisia työmenetelmiä.

- Pysäytä kone ennen kuin kosket siihen.
- Varmista, että kone on kokonaan pysähtynyt – muista pysähtymisaika.
- Lukitse osat, jotka voivat liikkua tai pyöriä, esimerkiksi kiiloilla tai pönkillä.
- Noudata valmistajan ohjeita.
- Aseta suojukset takaisin paikoilleen ennen koneen uudelleen käynnistämistä.

Työskentely ahtaissa tiloissa

Maataloustyöntekijät voivat joutua suorittamaan kunnossapito-, tarkastus-, puhdistus- ja korjaustöitä ahtaissa tiloissa kuten kovan viljan siiloissa, lietalantasäiliöissä tai varastosiloissa. Vaaroja voivat aiheuttaa hapen puute, myrkylliset tai syttyvät kaasut sekä nesteet tai kiinteät aineet, jotka voivat täyttää tilan äkillisesti ja aiheuttaa tukehtumisen, hukkumisen, tulipalon tai räjähdysen.

- Vältä menemästä ahtaisiin tiloihin.
- Jos ahtaisiin tiloihin menemistä ei voi välttää, noudata turvallista työmenetelmää.

- Huolehdi riittävästä hätätilannejärjestelystä.
- Tarkista hengitysilmä ennen kuin menet tilaan.
- Käytä asianmukaisia välineitä, kuten henkilönsuojaimia (esimerkiksi hengityssuojaimia, valjaita ja turvaköysiä), valaisimia (jotka on hyväksytty käytettäväksi räjähdysvaarallisissa tiloissa) ja viestintävälineitä.

Lähde: M. Águila, Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo, Espanja (INSHT)

Työskentely korkealla

Maatilan rakennusten, rakenteiden ja koneiden kunnossapito voi edellyttää korkealla työskentelyä. Putoamisia tapahtuu usein katoilta tai heikkojen kattojen läpi, ajoneuvoista, tikkailta tai sopimattomilta telineiltä.

- Vältä korkealla työskentelyä.
- Jos korkealla työskentelyä ei voi välttää, käytä sopivia telineitä.
- Käytä tarvittaessa turvalajaita tai muita putoamisen pysäyttäviä välineitä.
- Varmista, että työkalut ja materiaalit voidaan nostaa ja laskea turvallisesti.
- Jollet voi varmistua katon vahvuudesta, oleta se aina heikoksi.
- Varusta rakennukset, joiden katto on heikko, ja erityisesti niiden nousupisteet varoituskilvillä.
- Käytä liukastumista estäviä jalkineita työskennellessäsi ajoneuvojen päällä.
- Älä käytä tikkaita, jos työn tekemiseen on turvallisempi tapa.
- Jos käytät tikkaita, varmista, etteivät ne voi luisua ja seisoivat tasaisella ja vakaalla alustalla.

Aloitteita ja kampanjoita vahinkojen estämiseksi maataloustyössä

- Isossa-Britanniassa järjestetään "Farm Safety and Health Awareness Days (SHAD)" -tapahtumia, joiden tarkoituksena on kertoa ja antaa koulutusta maataloustyöntekijöille heidän työhönsä liittyvistä riskeistä.
- PreventAgri on Belgiassa kehitetty hanke, joka pyrkii estämään tapaturmia, ammattitauteja ja psykososiaalisia riskejä maataloudessa. Siihen kuuluu tiedotusta, koulutusta, tutkimusta ja erilaisia toimenpiteitä.
- Itävallassa maatalousyrittäjien sosiaalivakuutuslaitos (Sozialversicherungsanstalt der Bauern) kannustaa viljelijöitä parantamaan terveyttä ja turvallisuutta tiloilla myöntämällä turvatodistuksia palkintona tilanpitäjille, jotka kiinnittävät erityistä huomiota turvallisuuteen ja terveyteen. Palkinnon saamiseksi on täytettävä tiukat vaatimukset:

- terveys- ja turvallisuuskäytäntöjen yleinen korkea taso
- maataloustyöntekijöiden turvallisuustietoisuus
- turvallinen työn organisointi (henkilönsuojaimet, ensiapulaukku, siisti työskentelyalue)
- turvalliset laitteet
- turvalliset ajoneuvot
- turvalliset rakennukset
- turvalliset sähköasennukset.

Esimerkkejä hyvistä käytännöistä

- *Liikkuva maatalouskoneiden ja -ajoneuvojen korjaamo*

Mobile Werkstatt Allgäu GmbH, Saksa

Nykyaikaiset maatalouskoneet ja -ajoneuvot tarvitsevat yhä asian-
tuntevampaa huoltoa. Tämä taas edellyttää huolto- ja korjaus-
koulutusta ja -pätevyyttä. Viljelijät kehittivät liikkuvan maatalous-
koneiden ja -ajoneuvojen korjaamon. Sen mukana kulkevat
kaikki korjaamiseen tarvittavat työkalut ja testaus- ja mittaus-
laitteet sekä huoltomiesten ryhmä, joka korjaa ja huoltaa koneet
ja ajoneuvot ammattitaitoisesti paikan päällä.

- *Kasvihuoneiden kunnossapito ja korjaaminen turvallisesti ja tehokkaasti*

Glass Handling Technic Vof, Alankomaat (hyvän käytännön palkinnon voittaja)

Kasvihuoneala on viime vuosina kehittynyt huomattavasti. Kasvihuoneet ovat korkeampia, kattojen vesikourut ovat erittäin kapeat ja kattolasien koko on kasvanut huomattavasti. Tämä on vaikuttanut merkittävästi kunnossapito- ja korjaustöihin, joihin liittyy viiltohaavojen, korkealta putoamisen ja fyysisen rasituksen vaara. Puutarhurien, kasvihuoneviljelijöiden sekä kasvihuoneasentajien ja -urakoitsijoiden toimialajärjestöt sekä vakuutuslaitokset ja pankit kehittivät kasvihuonealan aloitteesta, yhteistyössä kasvihuoneiden kunnossapidosta laajaa kokemusta omaavien yritysten kanssa, uuden, turvallisen lasikattojen korjausmenetelmän. Tuloksena oli Repair Shuttle ("korjaussukkula"), järjestelmä lasikattojen korjaamiseksi ulkoa käsin. Siihen kuuluvat korjausvaunu, jossa on järjestelmä lasin siirtämiseksi paikalleen, sekä liikkuva alusta, jolla korjausvaunu siirretään paikasta toiseen. Kunnossapitotyöntekijät olivat tiiviisti mukana Repair Shuttlen kehittämisessä. Sitä käytettäessä putoavan lasin aiheuttamat tapaturmat ovat mahdottomia ja putoamisvaara lähes olematon. Korjaustyö on myös fyysisesti huomattavasti kevyempää.

Lisätietoja

Turvallisesta maatalouden kunnossapidosta voi lukea lisää verkkojulkaisusta "Maintenance in agriculture — a safety and health guide", joka on saatavissa osoitteesta <http://osha.europa.eu/en/publications/reports>

Tämä factsheet-tiedote on saatavissa 24 kielellä osoitteesta <http://osha.europa.eu/fi/publications/factsheets>

Euroopan työterveys- ja työturvallisuusvirasto

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, ESPANJA

P. +34 944794360, F. +34 944794383

Sähköposti: information@osha.europa.eu

